

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΟΙ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οι ενδοιαστικές είναι **ουσιαστικές** προτάσεις, που εκφράζουν φόβο για ενδεχόμενο κακό ή δυσάρεστο γεγονός. Λειτουργούν ως **αντικείμενο** ρημάτων που σημαίνουν «φοβάμαι» (timeo, vereor, metuo).

Λειτουργούν και ως υποκείμενο ή επεξήγηση. Τέτοιες περιπτώσεις δεν συναντώνται στα κείμενα του σχολικού εγχειριδίου.

Εισάγονται:

- με το **ne**, όταν εκφράζεται φόβος **μήπως γίνει** κάτι.
- με το **ne non** ή το **ut**, όταν εκφράζεται φόβος **μήπως δεν γίνει** κάτι.

Εκφέρονται:

πάντοτε με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό τους αφορά κάτι το **ενδεχόμενο ή πιθανό**. Κατά κανόνα με:

- **υποτακτική ενεστώτα** μετά από αρκτικό χρόνο
 - **υποτακτική παρατατικού** μετά από ιστορικό χρόνο
- καθώς ο φόβος είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (**συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση**).

π.χ. Quid ergo non times ne istae te calvam faciant? = Γιατί λοιπόν δεν φοβάσαι **μήπως αυτές εδώ σε κάνουν φαλακρή**; (φόβος **μήπως γίνει** κάτι) [47]

Cicero veritus est ne non (ut) Caesar veniret. = Ο Κικέρωνας φοβήθηκε **μήπως δεν έλθει ο Καίσαρας**. (φόβος **μήπως δεν γίνει** κάτι)

σημείωση: Η **μοναδική** ενδοιαστική πρόταση που συναντάμε στα κείμενα του σχολικού βιβλίου είναι η πρόταση του πρώτου παραδείγματος.

Σχηματικά (με έντονα γράμματα οι περιπτώσεις που συναντάμε στο σχολικό βιβλίο):

Ενδοιαστικές προτάσεις			
Εισάγονται	Εκφέρονται	Εκφράζουν	Λειτουργούν ως
ne (φόβος μήπως γίνει κάτι) ne non , ut (φόβος μήπως δεν γίνει κάτι)	υποτακτική (το περιεχόμενό τους αφορά κάτι το ενδεχόμενο ή πιθανό) <ul style="list-style-type: none">• υποτακτική ενεστώτα μετά από αρκτικό χρόνο• υποτακτική παρατατικού μετά από ιστορικό χρόνο	φόβο	αντικείμενο, υποκείμενο, επεξήγηση

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ QUOMINUS ΚΑΙ ΤΟΥ QUIN

Οι προτάσεις του quominus και του quin είναι **ουσιαστικές** προτάσεις, που εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν «**εμποδίζω**» (impedio, prohibeo, deterreo), ή «**αρνούμαι**» (recuso). Προτάσεις του quin ακολουθούν μετά από ρήματα ή εκφράσεις που σημαίνουν «**δεν αμφιβάλλω ότι**» (non dubito quin, non est dubium quin). Προτάσεις του quominus και του quin ακολουθούν και μετά από εκφράσεις όπως: per me stat quominus (χάρη σε μένα δεν...), non multum abest quin (λίγο λείπει να...), facere non possum quin (δεν μπορώ να μη...).

Λειτουργούν ως **αντικείμενο**, υποκείμενο και επεξήγηση. Στα κείμενα του σχολικού εγχειριδίου λειτουργούν πάντα ως αντικείμενο.

Εισάγονται:

- με το quominus ή το ne (=να), όταν εξαρτώνται από τα παραπάνω ρήματα.
- με το quin (=να), όταν τα παραπάνω ρήματα συνοδεύονται από άρνηση

Εκφέρονται:

πάντοτε με **υποτακτική**, επειδή το περιεχόμενό τους εκφράζει την **πρόθεση** του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης. Κατά κανόνα με:

- **υποτακτική ενεστώτα** μετά από αρκτικό χρόνο
- **υποτακτική παρατατικού** μετά από ιστορικό χρόνο καθώς η πρόθεση (βούληση) είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (**συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση**).

π.χ. [...] Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. = [...] ο Αύγουστος θέλησε να αποθαρρύνει την κόρη του από το να κάνει αυτό.[47]
Non dubito quin calva esse nolis = Δεν αμφιβάλλω πως δεν θέλεις να μείνεις φαλακρή.
[47]

σημείωση: Οι **μοναδικές** προτάσεις του quominus και του quin που συναντάμε στα κείμενα του σχολικού βιβλίου είναι οι προτάσεις των παραδειγμάτων.

Σχηματικά (με έντονα γράμματα οι περιπτώσεις που συναντάμε στο σχολικό βιβλίο):

Προτάσεις του quominus και του quin (ουσιαστικές)			
Εισάγονται	Εξαρτώνται	Εκφέρονται	Λειτουργούν ως
quominus ή ne	από ρήματα που σημαίνουν « εμποδίζω/αρνούμαι »	υποτακτική (το περιεχόμενό τους εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης) • υποτακτική ενεστώτα μετά από αρκτικό χρόνο • υποτακτική παρατατικού μετά από ιστορικό χρόνο	αντικείμενο , υποκείμενο, επεξήγηση
quin	από τα παραπάνω ρήματα όταν συνοδεύονται από άρνηση ή από ρήματα / εκφράσεις που σημαίνουν « δεν αμφιβάλλω ότι »		

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

είδος	εισαγωγή	εκφορά	κείμενα
1. πλάγιες ερωτηματικές	ερωτηματικές/αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα [μερικής άγνοιας]	υποτακτική	23, 24, 25, 28, 31, 41, 44, 45, 48, 49
	(num, -ne, nonne), utrum...an [ολικής άγνοιας]		47
2. βουλητικές	ut, ne	υποτακτική	23, 29, 31, 38, 45, 48
3. ουσιαστικές συμπερασματικές	ut, (ut non, ut nihil)	υποτακτική	46
4. ενδοιαστικές	ne, (ne non, ut)	υποτακτική	47
5. προτάσεις του quominus και του quin	quominus, quin, (ne)	υποτακτική	47
6. ουσιαστικές αναφορικές	αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα	οριστική, υποτακτική (σπανιότερα)	27, 28, 41, 44

σημείωση: μέσα σε παρένθεση οι σύνδεσμοι που δεν συναντώνται στα προς εξέταση κείμενα του σχολικού εγχειριδίου.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ UT

	είδος	κείμενα
ut + οριστική	1. χρονικές (εκφράζουν το προτερόχρονο, πάντα σε παρακείμενο)	34, 37
	2. απλές παραβολικές ¹	27, 41, 44, 46
ut + υποτακτική	1. τελικές	31, 36, 40, 41
	2. συμπερασματικές επιρρηματικές ²	23, 28, 37, 43
	3. συμπερασματικές ουσιαστικές	46
	4. βουλητικές	23, 29, 31, 38, 45, 48

	5. ενδοιαστικές	δεν συναντώνται
	6. παραχωρητικές	δεν συναντώνται

σημείωση 1: στην κύρια πρόταση υπάρχουν συνήθως τα επιρρήματα ita, sic.

σημείωση 2: στην κύρια πρόταση υπάρχουν συνήθως τα επιρρήματα ita, sic, ή οι αντωνυμίες talis, tantus.

Ημερομηνία τροποποίησης: 11/01/2012